

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. III. Alius modus probabilis explicandi actum liberum Dei

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

92 Dicitur: Ex eo quod modus quem Fonseca & Salazar superaddunt, debeat esse entitativè ens à se, collegimus fore entitativè indefectibilem, & e contra ex eo quod fore entitativè defectibilem, non fore ens à se, sed ab alio: Ergo ratio entis à se, defectibilitatem excludit: Sed terminatio libera, sub conceptu terminationis, est ens à se, id est, sub conceptu terminationis, vel si sub conceptu illo potest deficere, sub illo non est à se, sed ab alio, & cōsequenter imperfectio dicitur. Respondeo concedo Antecedente, distinguendo Consequens. Excludit defectibilitatem, sub conceptu entitatis, concedo Consequentia: sub conceptu entitatis, concedo Consequentiam: nego Consequentiam. Sicut enim ex eo quod omnis formalitas extra Deum sit ens ab alio, recedat colligitur debere causari à Deo sub conceptu entitatis, non autem inferitur quod debeat à Deo causari sub omni conceptu implicante conceptum entitatis, ut supra dicebamus. Ita ex eo quod omnis divina formalitas sit ens à se, bene inferitur debere esse indefectibilem sub conceptu entitatis; non autem colligitur debere esse indefectibilem, sub omni conceptu implicante conceptum entitatis à se, & increatur: ex quo solum inferitur, terminationem liberam esse indefectibilem entitativè, non autem quod sit indefectibilis terminativè.

Denique contra eandem conclusionem arguitur. Ex nostra sententia sequitur, terminationem liberam realiter distinguere à terminatione necessaria: Consequens est falsum: Ergo & Antecedens. Probat sequela, separabilitas est lignum distinctionis: Ergo realis separabilitas realem distinctionem indicat, ut supra contra Fontecam & Salaz arguebamus: Sed terminatio libera est separabilis realiter, quoad sibi intrinseca, à terminatione necessaria, cui potuerit realiter quoad intrinseca Deo non convenire, & terminatio necessaria essentialiter illi conveniat: Ergo realiter ab illa distinguitur.

93 Respondeo negando sequelam: Ad probationem, concedo Antecedente, distinguo Consequens: separabilitas realis entitativa, vel sub conceptu entitatis, concedo Consequens: non entitativa sed terminativa, vel sub conceptu terminationis implicantis conceptum entitatis, nego Consequentiam, & sub eadem distinctione minoris subsumpta, nego secundam Consequentiam. Solutio sufficienter patet ex dictis, nec majori indiget explicatione.

ARTICULUS III.

Alius modus probabilis explicandi actum liberum Dei.

§. I.

Explicatur sententia, & afferuntur rationes dubitandi.

94 PRæter modum explicandi quo sententiam communem Thomistarum defendimus, in quo Reverendissimi Magistri Godoy scriptis tibi sumus, qui tamen non adeo probabilis multis visus est: alius est quem plures faciliorem existimant: Unde rogarunt me quidam, ut in hac quaestione celebri & perdifficili eis morem gererem, & alterum explicandi modum adjungere, ne quid in nostra Theologia ex communiore sen-

95 tentia Scholæ nostræ desiderari possit. Præmissa igitur primo explicandi modo, & in sua probabilitate relicto, alium adungere placuit.

96 Altera igitur communior sententia inter Thomistas, aut potius alius explicandi modus, admittit actum liberum Dei esse ipsamet actum necessarium voluntatis divinæ, non tamen ut necessarius est, & respicit bonitatem divinam; sed ut terminatur ad creaturas, & eas connotat, à quibus cum omnino independens sit, eas summam indifferentiam, & omnino liberè respicit. Unde in actu libero Dei duo distinguenda sunt; alterum importatur in recto, & est ipse actus voluntatis divinæ secundum suam entitatem & perfectionem intrinsecam, quæ necessaria est: alterum verò importatur in obliquo, & sunt creaturæ quas producit, & quas ut effectus connotat. Sicut enim cum dicitur Deum unitum esse hypostaticè humanitati Christi, nihil aliud reperitur, quam ipsa persona divina, quæ importatur in recto, & humanitas Christi in obliquo, sine alia superaddita perfectione, quæ persona divina uniat: ita intelligendum est, quod cum Deus dicitur liberè volens creaturas, nihil aliud etiam reperitur, præter ipsum actum voluntatis divinæ, qui summam actualitate terminatur ad creaturas, & eas connotat sine alia perfectione intrinseca, quæ terminetur. Et potest esse aliud exemplum forsitan apertius in actione creativa Dei, seu creatione activa, sive pertineat ad intellectum, sive ad voluntatem, sive ad aliam potentiam executivam. Creatio enim activa nihil aliud est quam actus sive intellectus, sive voluntatis, ut connotat effectum productum, ita ut nihil aliud medium, nulla perfectio superaddita assignari debeat inter actionem Dei immutabilem, & effectum productum: ita etiam cum Deus dicitur liberè volens creaturas, nihil aliud admitti debet, præter ipsum actum voluntatis divinæ, secundum se immutabilem, invariabilem, indefectibilem, & creaturas quas producit, & tanquam effectus connotat.

97 Verum antequam hanc sententiam probemus prius afferenda sunt argumenta, quæ possunt obijci, & quibus impugnari solet; nam ut supra advertimus, hoc habet commune hæc quaestio cum mysteriis fidei, ut præcipua ac unica difficultas sita sit in solvendis rationibus & argumētis, quæ obijciuntur. Ea verò argumenta ferè eadem sunt quæ supra §. 1. contra sententiam Gonzalis obijcimus, quæ licet satis difficilia sint, ea tamen solve conabimur, ut sententiæ quam hic explicamus, omnino sua probabilitas constet.

98 Omnia verò ad duo capita revocari possunt. Primum probat libertatem divinam debere consistere in aliqua perfectione superaddita actui necessario: quia actus liber, quæ liber est, debet posse deficere; esse & non esse: Atqui actus voluntatis divinæ, necessarius secundum se, & quantum ad entitatem, non potest deficere: Ergo addenda est aliqua perfectio, intrinseca quidè, sed tamen quæ possit deficere: sicut servatà proportionem libertas creata est aliqua perfectio addita actui necessario, ipsi intrinseca, & tamen defectibilis.

99 Secundum verò, & quo primum confirmatur, probat directè non posse consistere in actu necessario; quia cum effectus & denominatio sit similis formæ, à qua oritur, impossibile videtur, quod actus voluntatis denominet & veluti efficiat volentè alio modo quàm sit. Ergo impossibile est, quod actus necessarius liberè volentè denomi-

ner, sed denominabit solum necessario volentem. Ad hæc duo cætera omnia reducuntur, quæ postea afferemus & solvemus.

§. II.

Explicata sententia probatur & defenditur.

100 **D**ico, libertatem divinam posse rectè explicari, asserendo quòd actus liber sit ipse actus necessarius, non quidem ut necessarius est, & ut terminatur ad bonitatem divinam, sed ut terminatur ad creaturas, & ens connotat: ita ut in recto importetur ipse actus necessarius secundum se, & quantum ad entitatem, in obliquo verò importentur creaturæ. Hæc sententia communior est inter Thomistas, quam inter cæteros egregiè explicat & probat Nazarius, ex quo plura hic desumimus.

101 **P**robatur conclusio. Ad libertatem divinam sive ut analogicè convenit cum libertate creata sive singulari ratione, quatenus divina est, & à creata differit, tria duntaxat requiruntur. Primum quòd sit perfectio intrinseca, cum sit perfectio vitalis & immanens: Secundò quòd sit defectibilis, quia actus liber, quæ liber est, potuit non esse; & tertio ex eo quòd est divina, requiritur quòd sit immutabilis, quia in Deo nulla esse potest mutatio, aut mutationis umbra. Atqui hæc tria explicantur & conciliantur, si actus liber sit ipse actus necessarius, non quidem ut necessarius est, & respicit bonitatem divinam, sed quatenus respicit creaturas: Ergo &c. Minor probatur, & in primis esse perfectionem intrinsecam & immutabilem, est manifestum, cum entitas actus necessarii vitalis, sit immanens, & repugnet unquam posse mutari. Posse verò etiam deficere, in quo est tota difficultas, & quod videtur non satis posse cum immutabilitate conciliari, probatur ex eo quòd non dicamus actum liberum esse ipsum actum necessarium, ut necessarius est, sed esse actum necessarium quidem quantum ad entitatem, ut tamen connotat creaturas: Atqui sub hac ratione potuit deficere, & potuit non esse; nam cum creatura ipsa possit non esse, etiam necesse est, ut hæc connotatio, quæ reperitur in actu necessario, possit deficere, sicut terminatio personæ divinæ, quæ terminat humanitatem, deficeret, etsi nihil intrinsecum amitteret, quod naturæ divinæ superadditum sit, ex eo præcisè quòd humanitas uniri & terminari desineret.

102 **P**robatur secundò, & ut multa præmittamus quæ minus difficultatem attingunt, unicum solum ostendendū videtur, scilicet non esse necessarium, ut admittatur aliqua perfectio vel actualitas, vel aliud quid simile, quod superaddatur actu necessario, sed posse ipsum actum necessarium quantum ad entitatem & substantiam, connotare creaturas, & ex ea connotatione denominari & fieri liberum: unde potest sic confici argumentum. Potest actus voluntatis divinæ secundum se necessarius, terminari ad creaturas, ut ad objectum materiale, sine alia perfectione superaddita: Atqui ut terminatur ad creaturas, nõ potest non esse liber: Ergo non est necesse, ut actus liber addat a quo necessario perfectione intrinsecam. Minor est evidens, non enim alio modo potest respicere creaturas, quàm liberè: cum sit ab iis omnino independens, neq; libertas exercetur nisi circa creaturas, nam bonitatem divinam necessario respicit tanquam proprium spe-

A cificativum. Major verò etiam probatur. Quando actus terminatur ad solum objectum formale & specificativum, potest sine ulla perfectione, vel actualitate superaddita, terminari ad objectum materiale: Atqui creaturæ sunt objectum pure materiale respectu actus voluntatis divinæ: Ergo idem actus necessarius, qui terminatur ad bonitatem divinam ut ad objectum formale, potest sine perfectione superaddita terminari ad creaturas. Major videtur aperta, quia cum potentia & objectum proportionem, & adæquationem habeant, sicut objectum formale omnem continet perfectionem, bonitatem & difficultatem, ita etiam omnis perfectio potentie, & veluti omnis ejus vis exercenda est, ut possit attingi: cum verò objectum materiale nullam perfectionem addat, nulla etiam ex parte potentie requiritur major perfectio superaddita.

Confirmatur exemplo intelligere divini. Idem enim intelligere divinum quod terminatur ad essentiam divinam, ut ad objectum formale, sine nova perfectione superaddita, terminatur ad creaturas, ut ad objectum materiale: Ergo etiam idem actus voluntatis divinæ, necellarius quantum ad substantiam, potuit terminari ad creaturas, sine alia perfectione superaddita. Idè etiam aut quid simile contingit interdum in rebus creatis, nam eadem relatio paternitatis, quæ terminatur ad unum filium, terminatur ad cæteros, etsi nihil intrinsecum ipsi adveniat.

Probatur tertio ex quatuor dotibus & perfectionibus voluntatis divinæ, quibus creatam superat, & quibus ostenditur, quòd licet libertas creata sit aliqua perfectio superaddita actui necessario, aut ipsi potentie, libertas divina nihil addat, sed sit ipse actus necessarius, ut terminatur ad creaturas.

Prima perfectio est summa actualitas voluntatis divinæ, ex qua sic arguitur. Idè libertas creata est aliqua perfectio & actualitas superaddita, & quæ media est inter potentiam & objectum, quia voluntas creata est potentialis, nec potest se ipsa immediatè versari circa objecta, & ea attingere: Atqui voluntas divina actualissima est & actus purus: Ergo poterit immediatè, & sine perfectione superaddita, ad objecta terminari.

Secunda perfectio, & quæ ex priori oritur, est quòd habeat immediatè dominium supra objecta & quod libertas divina non consistat in dominio quod habeat supra suos actus, ut libertas creata, sed in dominio quod habeat supra objecta, quæ potest producere & immutare prout voluerit; ex quo sic eruitur argumētū. Voluntas divina actualissima, vel unicus actus ipsius, à quo nullo modo distinguitur; & qui secundū substantiam est necessarius, debet comparari cum objectis, sicut voluntas creata comparatur cum suis actibus: Atqui voluntas eadè quantum ad substantiam producit actus & necessarios & liberos, quibus denominatur & necessario & liberè volens: Ergo etiam voluntas divina, aut unus actus ipsius, idem omnino respicit, & bonitatè divinam & creaturas, & ab eo denominatur & necessario & liberè volens; & cum creaturas variè respiciat, & immuet ut libuerit, etià variè denominari poterit & volens & nolens.

Tertia perfectio est quod voluntas divina sit infinita, & actus ipsius infinitus sit; unde sic arguitur. Ideo in citatis actus liber distinctus est ab actu necessario, quia sicut ipsa voluntas creata finita & limitata est, ita & qui libet actus est finitus; unde & plures requirit, quorum unus sit

necessarius alius liber, alius sit volitio, alius vero nolitio; unus versetur circa unum objectum, alius vero circa alterum: Atqui è contra actus voluntatis divinæ infinitus & illuminatus est: Ergo idem qui secundum se & quantum ad substantiam est necessarius, poterit etiam esse liber, esse volitio: & nolitio, velle unum, nolle alterum; & cum ille unicus, utpote infinitus, æquivaleret omnibus actibus voluntatis creatæ, & eorum omnium vim & efficaciam, quamvis diversi sint ordinis, contineret, poterit eorum omnium effectus, vel quasi effectus præstare, & denominare liberè & necessariò volentem & nolentem: sicut forma superior quæ inferiores virtute continet, ut est anima rationalis, quæ continet vegetativam & sensitivam, eorum omnium effectus præstare poterit.

Quia perfectio est, quod non specificatur à creaturis: ex quo sic arguitur. Ideo actus voluntatis creatæ unus & idem non potest esse necessarius & liber, terminari ad unum, non terminari ad alterum, esse indifferens ad terminationem, & non terminationem, quia specificatur à suis objectis, & ab illis essentialiter dependet: Atqui è contra voluntas divina non dependet à creaturis: Ergo poterit idem actus esse & necessarius & liber, volitio & nolitio &c. Major est evidens, quia cum actus specificatur à suo objecto, fit inde, ut actus essentialiter consistat in habitudine ad summum objectum; unde semper eodem modo se habet, & eandem denominationem tribuit; si sit volitio, denominatur volitum; si sit necessarius, denominatur volitum necessariò: Ergo è contra si non specificatur ab objectis, sed ab illis sit independens, poterit idem actus esse & necessarius & liber, & utriusque denominationem tribuere.

Confirmatur: Voluntas divina summe actualis, & unicus actus ipsius, qui ab ipsa ne virtualiter quidem distinguitur, ut alias diximus, & qui omnino quantum ad substantiam est necessarius, potest efficere & præstare ea omnia, quæ potest voluntas creatæ, tum ratione suæ mutabilitatis, tum ratione suæ indifferentiæ, tum ratione plurimum actualium: Atqui facile intelligimus voluntatem creatam, ratione suæ indifferentiæ, & per plures actus posse velle unum necessariò, & velle alterum liberè: Ergo & voluntas divina, etsi nulla alia perfectio intrinseca super addatur, poterit & velle & nolle, & velle necessariò & velle liberè. Major videtur aperta; quia voluntas divina, & unicus ipsius actus, continet eminenter quidquid perfectionis est in libertate, & indifferentiæ voluntatis creatæ, non minus quam essentia continet omnem rationem entis; unde voluntas divina actualissima, correspondet voluntati creatæ ut est potentia, & ut habet actum; & sicut essentia divina, quia infinita est virtutis, in sese habet rationes omnes, & eas veluti conciliat, quæ in creatis oppositæ sunt; ita summa illa actualitas voluntatis divinæ, & immutabilitatem, & defectibilitatem, qualis necessaria est, & sufficit ad libertatem, conciliat.

Confirmatur ultimò exemplo ex mysterio Incarnationis desumpto: eadem enim videtur esse utrobique difficultas, & omnino par ratio. Nam quod in actu libero Dei difficultatem ingerit, est quod duo necessariò admittenda sint, quæ non videntur posse conciliari, scilicet immutabilitas actus, & defectibilitas, qualis requiritur ad libertatem; hæc duo etiam in mysterio Incarnationis occurrunt, nam persona divina

incipit de novo terminare, & potest desinere terminare; & tamen persona divina est immutabilis, unde videtur eodem modo utraque difficultas resolvenda. Ita verò mysterium Incarnationis explicamus, quod immutabilitas se teneat ex parte personæ, omnis verò mutabilitas, & sola, ex parte naturæ assumptæ; neque necesse est ullam perfectionem intrinsecam admitti in persona terminante, quæ possit mutari & desinere; cuius ratio est, quam asserunt Thomistæ cum Divo Thoma, quod persona terminet ratione suæ actualitatis, & non potentialitatis; unde ipsa persona immutat humanitatem, ipsa vero nulla ratione mutatur, quia haberet aliquid potentialitatis, & posset alio modo se habere. Idem igitur erit dicendum de actu libero Dei, quantum ad substantiam esse omnino immutabilem, & summe necessarium, mutationem verò, & defectibilitatem se tenere ex parte creaturæ productæ, quam connotat, neque aliud admittendum esse ex parte actus, quod possit desinere; cuius eadem ratio est, quia actui voluntatis divinæ non minor subest actualitas ad immutandas creaturas, quæ personalitati ad terminandam humanitatem: Ergo actus voluntatis divinæ poterit immediatè immutare creaturas, absque eo quod ulla ratione mutetur, aut mutabilis, vel defectibilis sit.

§. III.

Solvuntur obiectiones.

Tria sunt præcipua argumenta, quæ possunt objici, quæ hic breviter solvemus, & ex eorum solutione facilis erit ad alia omnia, si quæ objiciantur, responsio.

Objicitur itaq; primò ad probandum libertatem debere consistere in aliqua ratione intrinseca superaddita actui necessariò. Actus liber, quæ liber est, debet posse deficere, cum poterit non esse: Atqui non potest deficere, nisi consistat in aliqua actualitate, vel ratione intrinseca, distincta ab actu necessariò; siquidem repugnat actum necessarium posse deficere: Ergo &c.

Confirmatur: Constitutum divini decreti liberi, potuit Deo deficere, sub ea ratione, quæ ipsum constituit liberè volentem creaturas: Atqui quod Deum constituit liberè volentem creaturas, non potest non esse aliquid intrinsecum: Ergo &c.

Respondeo distinguendo Majorem: Actus liber quæ liber debet posse deficere, quantum ad entitatem, perfectionem, vel aliam rationem intrinsecam, vel secundum illud quod importat in recto, nego: Secundum connotationem, & illud quod dicit in obliquo, concedo. Vel aliis terminis: debet posse deficere subjective, vel active, & secundum illud quod se tenet ex parte Dei, nego: Objective, vel passive, & secundum illud quod se tenet ex parte objecti & termini, concedo. Et eadè solutio applicanda est Minori, & ejus probationi. Etenim actus liber non est actus voluntatis divinæ secundum substantiam, perfectionem, vel aliam rationem intrinsecam, quia nihil hæc sententia quam defendimus intrinsecum Deo admittit, quod non sit necessarium; sed est actus secundum virtutem exercitam, ut habet rationem causæ, & ut creaturas connotat: quod exercitium, vel connotatio duo dicit; alterum in recto, & est ipse actus secundum perfectionem actualem intrinsecam, omnino immutabilem; & alterum in obliquo; & est ipse effectus productus, defectibilis: Unde defectibili-

tas quæ hic reperitur, non est exigenda ex parte ipsius actûs, sed ex parte solius effectûs producti; quamvis etiam ex effectû quodammodo refundatur in actum, non quidem secundum substantiam, sed virtutem ut exercitam; quia si potuit non esse effectus, potuit etiã actus effectum non producere: sicut actio ut creativa, vel conservativa desineret, si desineret effectus, etiã tamen nihil, intrinsicum actioni deperiret: quod idem contingeret personæ divinæ quæ humanitatem Christi terminat; si enim desineret humanitas, desineret terminatio etiam intrinseca, etsi nihil intrinsicum amitteret: quia terminatio nihil aliud est, quàm ipsa substantia Verbi Divini in recto, ut connotat humanitatem cui unitur in obliquo: etenim in hac sententia quam hic explicamus, non est necesse quod adveniat aliquid intrinsicum, vel pereat, ut adveniat, vel pereat intrinseca denominatio, ut statim ostendemus.

113 Ad confirmationem, concedo Majorem, & distinguo Minorem: Quod constituit Deum liberè volentem, est aliquid intrinsicum præcisè, nego: est intrinsicum ut connotans in obliquo effectum productum, concedo; & sub hac ratione potuit deficere, quia potuit non producere effectum, nec ipsum subinde connotare.

114 Obicitur secundò: Omnis denominatio intrinseca debet provenire ab aliqua forma intrinseca: Atqui denominatio liberi in Deo, est denominatio intrinseca: Ergo debet provenire ab aliqua forma intrinseca: Atqui iterum hæc forma non potest esse nisi aliqua ratio intrinseca, superaddita actui necessario: Ergo &c. Hæc Minor subsumpta probatur: quia forma quæ Deum denominat liberè volentem, non potest esse ipse actus necessarius; siquidem omnis denominatio similis est, & ejusdem conditionis cum forma à qua oritur: Ergo actus necessarius non potest liberè, sed solùm necessariò volentem denominare.

115 Respondeo primò Majorem esse absolute negandam, quia interdum potest advenire nova denominatio intrinseca, etã nihil intrinsicum adveniat, ex sola connotatione alicujus extrinseci: cujus plura exempla afferri possunt. Nam materia prima dicitur habere vel complacentiam formæ præteritæ, vel desiderium futura, quæ denominationes intrinseca sunt, & tamen non oriuntur nisi ex connotatione formæ quam habuit, vel habitura est. In sententia eorum qui sunt extra Scholam D. Thomæ, & qui non distinguunt relationem à fundamento, fundamentum dicitur intrinsicè referri ad terminum, etsi nihil intrinsicum recipiat, ex eo solùm quòd terminum connotet; & agens dicitur agens intrinsicè, non quòd actionem in sese recipiat, sed quòd eam in passò receptam connotet; & licèt in vera sententia agens complementum aliquid virtutis recipiat, à quo denominatur agens effectivè; attamen non denominatur agens formaliter, nisi ex sola actione, quæ tamen non est in ipso, sed in passò. Idem etiam in Deo reperitur, nam Deus dicitur Creator, quæ denominatio non potest non esse intrinseca, per solam virtutem activam, sine nova perfectione addita, ut connotat effectus productos: & dicitur etiam habere cognitionem futurorum contingentiũ intuitivam, sine ulla ratione superaddita, etiam virtualiter distincta, nam scientia visionis, & libera, nequidem virtualiter è scientia necessaria & simplicis intelligentiæ distinguitur; quia illa

distinctio virtualis non potest oriri ex objecto materiali circa quòd versatur scientia visionis. Denum persona divina dicitur intrinsicè terminare humanitatem, etsi nisi intrinsicè cum adveniat, ex eo præcisè quòd connotet humanitatem cui unitur. Item dicendum de actu libero Dei, Deus enim dicitur liberè volens creaturas, non quòd aliquid intrinsicè recipiat, vel amittat, aut alio modo se habeat, sed quòd in se immutabilis creaturas mutet, circa eas versetur, & eas connotet. Sed præterea

Respondeo secundò, non desiderari hic formã intrinsecam, ex qua proveniat denominatio liberi, (quòd etiam dicendum est de aliis denominationibus creatoris, videntis, terminantis) provenit enim ex ipso actu voluntatis divinæ qui importatur in recto, ut connotat in obliquo effectum productum. Unde concessò primo argumento, distinguo Minorem subsumptam: Actus necessarius non potest denominare Deum liberè volentem, ut est necessarius, & versatur circa bonitatem divinam, & secundum perfectionem intrinsecam, secundum se & præcisè sumptam, concedo. Ut versatur circa creaturas, & eas connotat, nego: sub hac enim ratione non est necessarius, sed liber.

Obicitur tertio: Decretum liberum est Deo ratio cognoscendi creaturas existentes, aut futuras: Sed non secundum rationem intrinsecam, quoad intrinseca necessariam: Ergo quoad intrinseca liberam, ac subinde quæ potest deficere secundum intrinseca, non secundum extrinseca solùm, & secundum illud duntaxat quòd importatur in obliquo.

Respondeo concessa Majori, distinguendo Minorem. Decretum non est ratio cognoscendi creaturas secundum aliquam rationem intrinsecam necessariam, ut necessaria est præcisè, concedo: ut versatur circa creaturas, & eas connotat, nego. Decretum ergo liberum duo dicitur, ut sapius explicuimus, alterum in recto, & est ipsemet actus secundum rationem intrinsecam alterum in obliquo, & est creatura, vel existens, vel futura; cum verò illud rectum, scilicet actus voluntatis divinæ, obliquum connotet, scilicet creaturam, facile poterit esse ratio cognoscendi creaturam existentem vel futuram.

ARTICULUS IV.

An deus in Deo libertas contradictionis, ita ut eius voluntas ab omni actu libero potuerit manere suspensa.

S. I.

Proponitur status questionis, & pars affirmativa, ut probabilior eligatur.

Suppono primò, tritam & communem libertatis divisionem, in libertatem contrarietatis & contradictionis. Prima est indifferentia ad actus contrarios, ut amare, & odio habere. Secunda est potentia ad actum, & negationem ejus, sive ad volendum & non volendum.

Suppono secundò, quòd cum libertas Deum non sit potentialis, sed per modum actûs purissimi; & cum in Deo actus liber non distingatur realiter à necessario, sed unus & idem actus simplicissimus, eminentissimo modo sit necessarius & liber: necessarius quidem per ordinem ad divinã bonitatem ut objectum primarium, liber verò per ordinem